

Home Economic Teaching and the New Normal

Kanakvan Thongtumluing

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

E-mail: kanakvan.t@ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-0467-5736>

Received 14/04/2025

Revised 24/04/2025

Accepted 30/05/2025

Abstract

Background and Aims: Home economics education is essential for effective learning. The COVID-19 crisis has prompted innovative learning strategies and new teaching methods, particularly in online formats. This approach integrates technology with traditional instruction. This article aims to explore the "new normal" in home economics education and to develop learners' competence in digital technology.

Methodology: This study reviews relevant academic literature, followed by analysis and synthesis according to the research objectives. A descriptive presentation method conveys the findings.

Results: Home economics teaching in the "new normal" emphasizes knowledge building, self-directed learning, and digital literacy. A blended approach combines online and face-to-face instruction to create a dynamic learning environment. The focus is on developing life skills, promoting cooperative learning, and encouraging behavioral change across cognitive, affective, and psychomotor domains.

Conclusion: Teaching home economics through the lens of the "new normal" strategically empowers learners to seek and discover knowledge independently. The pedagogical model emphasizes technology-based learning integrated with traditional classroom instruction. Instructors must possess competencies in utilizing information and communication technologies (ICT) and implement learner-centered instructional strategies. The curriculum content focuses on both academic knowledge and practical skills applicable to future careers.

Keywords: Home Economics Education; Blended Learning; New Normal

การสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่

กนกวรรณ ทองคำลึง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ช่วงวิกฤติ COVID-19 ได้เปิดโอกาสให้สร้างแนวคิดใหม่ทางการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ แต่เป็นการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยีครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ผสมผสานกับเทคโนโลยีทางการสอนกับการสอนในชั้นเรียนปกติ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ความรู้การสอนคหกรรมศาสตร์แนววิถีใหม่ และเพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล

ระเบียบวิธีการวิจัย: การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามประเด็นวัตถุประสงค์การศึกษาและใช้วิธีการนำเสนอเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัย: การสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่ เน้นการสร้างองค์ความรู้และผลผลิตด้วยตนเอง พัฒนาคอนเทนต์ยุคใหม่ยุคเทคโนโลยีหรือเทคโนโลยีดิจิทัล ปรับการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างเผชิญหน้าและการสอนออนไลน์ รวมถึงจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้หลายมิติ พัฒนาแนวคิด และพัฒนาทักษะชีวิตด้วยวิธีเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง ใช้สื่อทัศนูปกรณ์และวิธีการสอนผสมผสานที่หลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามเนื้อหาวิชา 3 ลักษณะ คือ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทักษะ

สรุปผล: การสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่ เป็นกลยุทธ์ในการพิชิตให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เน้นการเรียนรู้ออนไลน์บนฐานเทคโนโลยีผสมผสานกับการสอนในชั้นเรียนปกติ ผู้สอนต้องมีความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขอบข่ายเนื้อหาวิชาเน้นความรู้ทางวิชาการและทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

คำสำคัญ: การสอนคหกรรมศาสตร์; การเรียนรู้แบบผสมผสาน; ชีวิตวิถีใหม่

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคงสมบูรณ์นั้นมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญสองอย่างคือ การพัฒนาบุคคลและการพัฒนาสังคมโดยที่องค์ประกอบแรกเป็นพื้นฐานขององค์ประกอบหลัก นั่นคือสังคมไม่อาจพัฒนาได้หรือถึงจะได้ก็ไม่มั่นคงถาวร ถ้าหากว่าบุคคลไม่ได้พัฒนา กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพต้องมุ่งเน้นพัฒนาบุคคลเป็นเบื้องต้นตระหนักในคุณค่าของชีวิต รอบรู้ในวิถีทางอันชอบธรรมด้วยการรับการศึกษาที่ถูกต้องเพียบพร้อมด้วยคุณภาพและประสิทธิภาพ คหกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิต ความเป็นอยู่ของมนุษย์ เป็นวิชาชีพที่นำองค์ความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาบูรณาการกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติ ครอบคลุมอาหารโภชนาการ การออกแบบแฟชั่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างงานอาชีพ สร้างความมั่นคงสมบูรณ์ของสถาบันครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

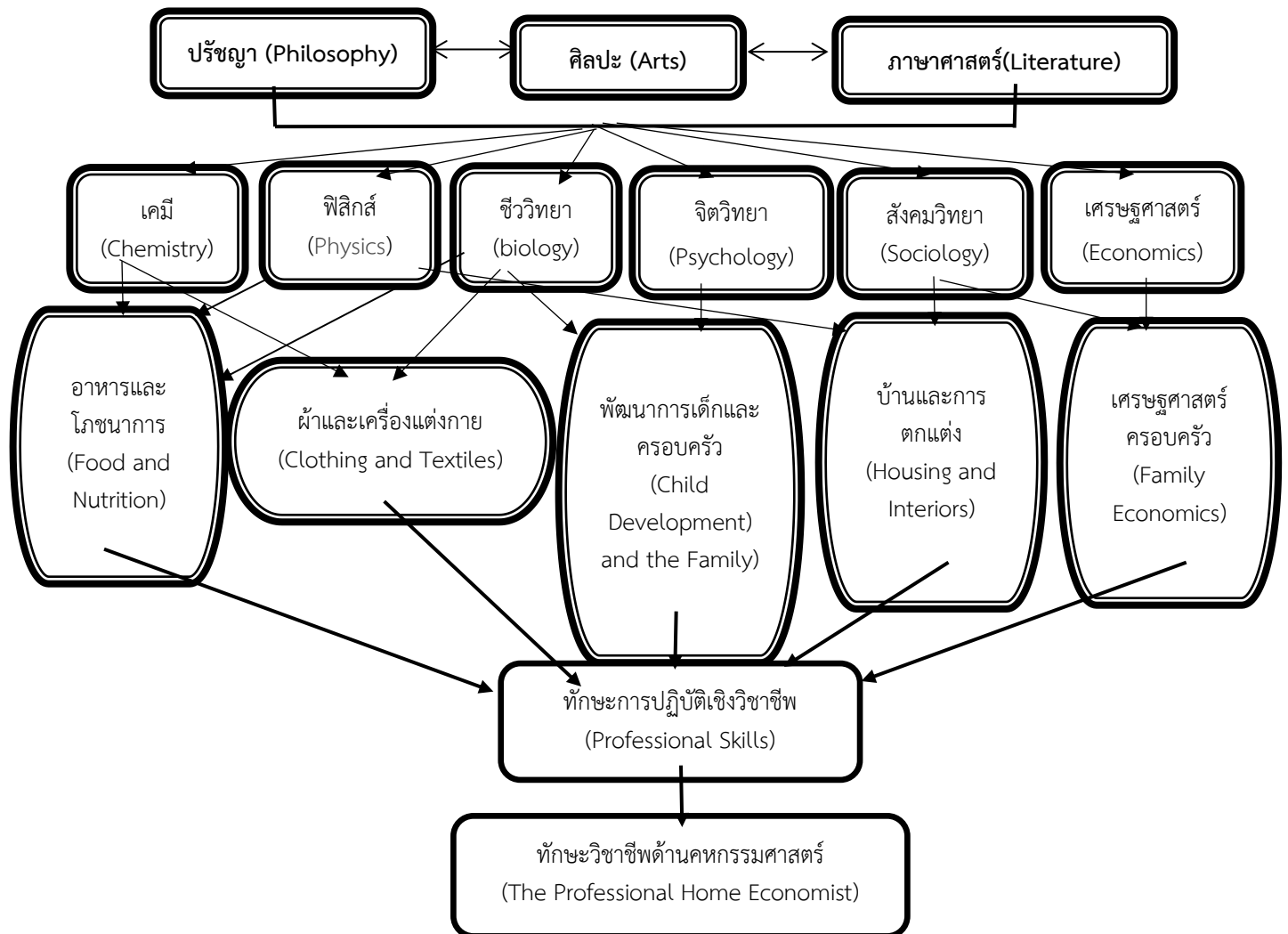
ความสำคัญหรือคุณค่าของคหกรรมศาสตร์

คหกรรมศาสตร์ตามแนวคิดใหม่ คือ วิชาชีพแขนงหนึ่งที่สามารถสร้างคนรุ่นใหม่ เพื่อนำไปพัฒนาหรือสร้างคุณภาพชีวิตของบุคคลทุกเพศทุกวัย เป็นต้นว่า ด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ สุขภาพอนามัย คุณธรรม

จริยธรรม ฯลฯ ในลักษณะที่บ่งบอกถึงความสามารถในการปรับปรุงตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าหรือประโยชน์สูงสุด

คหกรรมศาสตร์ยังมีความสัมพันธ์กับศาสตร์สาขาอื่นๆ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ลักษณะเนื้อหาวิชาเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวกภายในบ้านเป็นผลผลิตมาจากความเจริญทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านฟิสิกส์เรื่องความร้อน พลังงานที่เกิดจากเครื่องกล พลังงานที่ได้รับจากอาหารต่างๆ ที่รับประทานเข้าไป ด้านเคมีซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานอันสำคัญด้านโภชนาการ การหุงต้มอาหาร ตลอดจนการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย ด้านศิลปศาสตร์ ใช้ศิลปะทุกสาขาเข้ามาช่วย เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้าที่ต้องคำนึงถึงเส้นสี และแบบเพื่อปิดบัง (พราง) การแกะสลักผัก ผลไม้ต่างๆ ที่ใช้ในการตกแต่งอาหารให้น่ารับประทาน ตกแต่งบ้านเรือนให้น่าอยู่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีประโยชน์เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครอบครัว ซึ่งนับว่าเป็นหน่วยพื้นฐานที่สำคัญของสังคม (ประเชิญ ครูไพศาล, 2537)

ความสำคัญหรือคุณค่าของคหกรรมศาสตร์ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นักคหกรรมศาสตร์หลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า “คหกรรมศาสตร์มิใช่เป็นเพียงวิชาการแขนงหนึ่งเท่านั้น (Field of Study) หากแต่เป็นวิชาชีพ (Professional) ซึ่งมีลักษณะเด่นคือ เป็นการศึกษาเฉพาะทางเพื่อให้เกิดความชำนาญ มีการสั่งสมองค์ความรู้เพิ่มขึ้นตามกาลเวลา นักคหกรรมศาสตร์จะศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ โดยผ่านการพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคม ทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับภาคพื้นเอเชีย และระดับนานาชาติ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงสหวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับคหกรรมศาสตร์

ที่มา : ดัดแปลงจาก East, M. (1980). *Home economics: Past, present, and future*. Boston: Allyn and Bacon, Inc. p.178.

เกณฑ์พื้นฐานที่บ่งชี้ถึงความสำคัญหรือประโยชน์องค์ความรู้พิเศษของวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ต่อสังคมตามแนวทางของมาสโลว์ พบว่า 5 สาขาวิชาคือ อาหารและโภชนาการ เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย พัฒนาการเด็กและครอบครัว บ้านและการตกแต่ง และเศรษฐศาสตร์ครอบครัว สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานตามความต้องการของมนุษย์ระดับปัจเจกบุคคล เมื่อรวมปัจเจกบุคคลเข้าด้วยกันแล้ว เป็นความต้องการหรือประโยชน์หรือคุณค่าที่สำคัญต่อสังคม ดังที่ อูไร ต้นสกุล (2544) กล่าวสรุปว่า องค์ความรู้คหกรรมศาสตร์ช่วยให้มนุษย์บรรลุความต้องการในชีวิตอย่างสมบูรณ์ อับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ผู้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจที่เรียกว่า ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการจำเป็น (Hierarchy of Needs) จำแนกเป็น 5 ระดับ ดังแสดงในภาพที่ 2 เรียงตามลำดับจากขั้นต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุด 1) ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต (Physiological Needs) 2) ความ

ปลอดภัย (Safety Needs) 3) ความรักและการเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) 4) การยกย่องนับถือ (Esteem Needs) และ 5) การรู้จักตน (Needs) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต มนุษย์ต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่หลบแดดลมฝน เครื่องป้องกันความหนาวเย็น และการสืบวงศ์ตระกูล ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นความต้องการเพื่อความอยู่รอด คหกรรมศาสตร์ประกอบด้วยวิชากลุ่มวิทยาศาสตร์และศิลปะที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ครอบครัวสัมพันธ์ และพัฒนาการเด็ก วิชาอาหารและโภชนาการ รู้จักเลือกซื้ออาหารที่มีคุณค่าราคาเหมาะสม สามารถเตรียมและประกอบอาหารอย่างถูกสุขลักษณะตามหลักโภชนาการเหมาะสมกับผู้บริโภคในแต่ละช่วงวัย วิชาผ้าเครื่องแต่งกาย และศิลปสัมพันธ์ ช่วยให้เลือกเสื้อผ้าได้เหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถดัดเย็บเสื้อผ้าหรือออกแบบเสื้อผ้าเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ และดัดแปลงเสื้อผ้าที่ใช้ไม่ได้ให้ใช้ประโยชน์สูงสุด วิชาบ้านเครื่องเรือนและเครื่องใช้ มุ่งให้รู้จักการจัดบ้านให้เหมาะสมกับวัยและกิจกรรมของผู้อยู่ สะอาด เป็นระเบียบ และวิชาการจัดการทรัพยากร ครอบครัวและเศรษฐกิจครอบครัวช่วยให้มีทักษะในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรวัสดุ และทรัพยากรธรรมชาติ

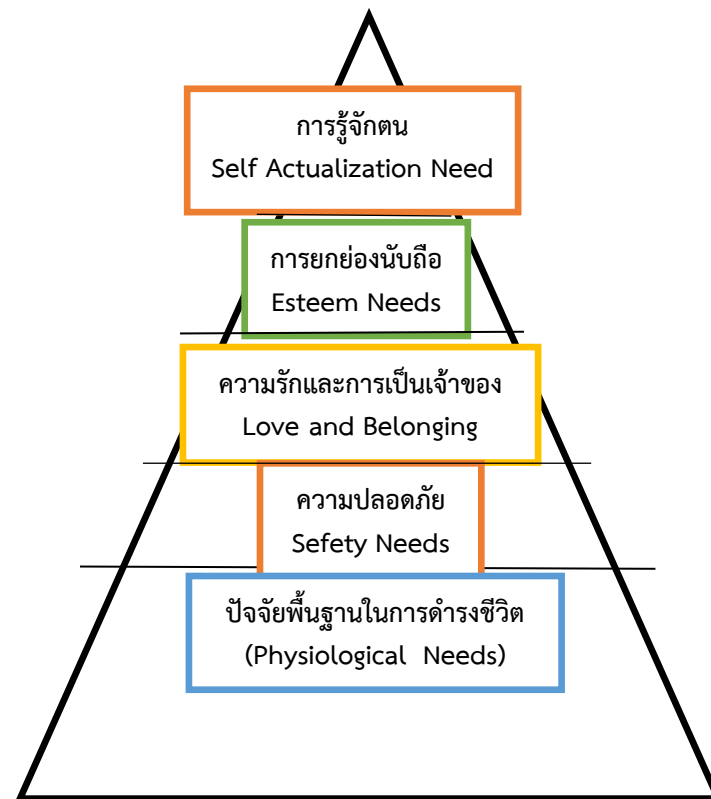
คหกรรมศาสตร์เป็นศูนย์รวมวิทยาการที่ส่งเสริมครอบครัวเป็นผู้ผลิต และผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัวอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญขั้นแรก ที่เกื้อหนุนให้สมาชิกครอบครัวบรรลุความต้องการ (กาญจนา เกียรติมนรัตน์, 2558)

2) ความต้องการความปลอดภัย หมายถึง ความปลอดภัยทางกายและจิตใจ การเข้าใจหลักจิตวิทยาช่วยให้นักคหกรรมศาสตร์มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้นรอบข้าง ในการปฏิบัติต่อเด็กเล็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ

3) ความต้องการความรักและการมีเจ้าของ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสมาชิกครอบครัว เพื่อนฝูง และผู้นรอบข้าง คำว่า “รัก” มีความหมายกว้างเช่นเดียวกับความรักที่ไม่มีพรมแดน อาจหมายถึงความรักชายหญิง ความรักของครอบครัว ความรักสถาบัน ฯลฯ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าว “บ้านคือวิมาน” “บ้าน คือ เรือนตาย” “กลับบ้านเรารักรออยู่” เป็นต้น

4) ความต้องการยกย่องนับถือ มีรากฐานจากความรักและยอมรับซึ่งกันและกัน โดยเริ่มต้นที่ครอบครัว และขยายวงกว้างออกสู่สังคมภายนอก พ่อแม่ที่ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ยอมเป็นที่รักนับถือของลูก ความร่ำรวยหรือความมั่งคั่งมิใช่ปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข หากแต่เป็นความรัก ความเข้าใจ ซื่อสัตย์ ความเอื้ออาทรที่มีต่อกันของสมาชิกในครอบครัว

5) ความต้องการที่จะรู้จักตนเอง เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ เป็นขั้นที่บุคคลมองโลกตามความเป็นจริง เป็นอิสระจากการวินิจฉัยของผู้อื่น สามารถนำความสุขมาสู่ตนเอง ครอบครัวและสังคม ทั้งนี้ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะเพิกเฉยต่อความรู้สึกของผู้อื่น หากแต่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนกระทำแก่ผู้อื่นอย่างเป็นอิสระและเปิดใจกว้าง

ภาพที่ 2 ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของ Abraham Maslow

ที่มา : ดัดแปลงจาก Newstrom, J. W. (2011). *Organizational Behavior*. 3rd ed., New York: McGraw-Hill.

ขณะที่ Spokes และ Spoles (1992, p. 17 อ้างถึงใน อุไร ต้นสกุล, 2544) ได้กล่าวว่า นักคหกรรมศาสตร์ต้องใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา พุ่มเทพลังกายพลังใจให้งานโดยไม่คำนึงถึงค่าตอบแทนหรือข้อจำกัดของเวลา มีวินัยในตนเอง ดังเช่น กาญจนา เกียรติมนิรัตน์ (2558) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพคหกรรมศาสตร์จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเห็นคุณค่าของการดูแลเพื่อนในวิชาชีพเดียวกัน (The values of Coring) การแบ่งปัน (Sharing) ความเป็นธรรม (Tustice) ความรับผิดชอบ (Responsibility) การสื่อสาร (Communicating) การสะท้อนความรู้สึก (Reaction) และการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (Visionary Foresight)

การสอนคหกรรมศาสตร์ หากเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์แล้ว จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความสุขสบายในด้านกาย มีความปลอดภัยในด้านความรู้สึก และส่งเสริมการเจริญเติบโตประสบการณ์ใหม่ๆ และให้ผู้เรียนได้รับการยอมรับมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การเรียนการสอนก็จะมีสมรรถนะมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

ผลกระทบต่อการสอนคหกรรมศาสตร์

จากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ประเทศจีนเมื่อเดือนธันวาคม 2562 ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการเรียนการสอนทุกระดับ ทำให้ประเทศต่างๆ เกือบทุกแห่งทั่วโลกประกาศปิด

การเรียนการสอนในสถานศึกษา ข้อมูลของ Unesco (World Economic Forum, 2020) พบว่า มีจำนวนนักเรียน 1.38 พันล้านคนได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นวงกว้าง และเกิดการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาที่เด่นชัดที่สุดคือ การเรียนการสอนที่จำเป็นที่ต้องดำเนินการต่อมิให้หยุดชะงัก เพราะจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน

ขณะที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้นเช่นเดียวกัน ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องปิดเพื่อลดช่องทางการแพร่ระบาดเชื้อไวรัส ขณะที่รัฐบาลได้ออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภท เพื่อจัดการเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใดๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก เว้นแต่เป็นการดำเนินการสื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นทำให้ประเทศไทยได้มีโอกาสทบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ สถานศึกษาและครูสอนต้องมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สร้างแนวคิดใหม่โดยจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ระดมเข้ามาช่วยแก้ปัญหาทางการเรียนการสอน การทำงานก็เช่นเดียวกัน ขณะที่สถานศึกษาบางส่วนไม่สามารถหาเครื่องมือทางการเรียนได้ครบถ้วน เช่น สมาร์ทโฟนที่มีคุณภาพดี ผู้ปกครองก็เดือดร้อนเพราะระบบเศรษฐกิจหยุดชะงัก คนตกงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือว่าวิกฤตอย่างรุนแรง สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน และต้องเตรียมเพื่ออนาคต

การจัดการเรียนการสอนศตวรรษที่ 21 เป็นหัวใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน วิกฤติ COVID-19 ได้เปิดโอกาสให้สร้างแนวคิดใหม่ทางการเรียนรู้ เช่น ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านในช่วงระบาดหนัก นักศึกษาอยู่ที่บ้าน ทำงานที่บ้าน พอสถานการณ์คลี่คลายลงก็มีการเรียนสลับกันทั้งในสถานศึกษาและที่บ้าน โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดทำสื่อและนำเครื่องมือต่างๆ ที่ทันสมัยมาใช้ถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เข้าใจและมีความรู้ เข้าถึงได้ง่ายในรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนแบบเดิมที่นั่งเรียนในชั้นเรียนแต่เป็นการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยี (Technology-based learning) ครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ผสมผสานกับเทคโนโลยีทางการสอนกับการสอนในชั้นเรียนปกติ และการใช้เทคโนโลยีทางการสอนกับการปฏิบัติงานจริง แต่มีผลกระทบในลักษณะเป็นข้อสังเกตในด้านผู้เรียน ดังนี้

1. การสอนในระบบออนไลน์อย่างเดียวได้ผลน้อย เพราะผู้เรียนอาจไม่สนใจ หรือไม่มีความรับผิดชอบในตนเอง
2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนหยุดเรียนไปในระยะหนึ่ง ระบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงโอกาสการเรียนรู้แบบตัวต่อตัวกับการเรียนด้วยตนเอง ผลลัพธ์การเรียนรู้ได้รับผลกระทบที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะหรือการปฏิบัติ ไม่เป็นไปตามคาดหวังแม้ว่าจะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้
3. ผลกระทบทางจิตวิทยา นักศึกษาเกิดความเครียดจากภาวะที่ต้องอยู่บ้าน แม้ว่าจะมีการคลายมาตรการแล้วก็ตาม แต่การเข้าเรียนหรือการเดินทางยังต้องกังวลกับการกลับมาของการระบาดในรอบที่สองหรือสาม ความสูญเสียจากรายได้ ผลกระทบจากรายได้ของผู้ปกครอง การช่วยเหลือของรัฐก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ทั่วถึงก่อให้เกิดความกังวลและความเครียด

ผลกระทบต่อผู้บริหารและครูสอน

1. การบริหารวิกฤตให้เป็นโอกาส เป็นช่วงภาวะที่ผู้ได้รับผลกระทบในการบริหารที่ยาก ต้องจัดการกับภาวะวิกฤตที่เกิดจากมาตรการของรัฐ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ป้องกันไม่ให้เกิด แก่ไขสถานการณ์ด้วยความรวดเร็ว การสื่อสารที่ดีเป็นปัจจัยความสำเร็จจึงต้องเป็นนักสื่อสารที่ดี หรือจำเป็นต้องหาบุคคลที่มีประสบการณ์ และมีทีมงานคอยช่วยเหลือทั้งระหว่างการเกิดวิกฤตและภายหลังวิกฤต

2. อาจารย์ผู้สอน ต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการสอนจากการสอนในชั้นปกติ มาเป็นการสอนแบบแนวใหม่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือสอนออนไลน์ และการเตรียมการสอนเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ซึ่งทั้งสองลักษณะต้องมีการออกแบบการเรียนการสอน การทดลองก่อนสอนจริง สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบการจัดห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน การจัดส่งเวลาสอน การทดสอบ รวมทั้งระเบียบและเกณฑ์การประเมิน การเรียนรู้ที่จำเป็นต้องปรับปรุง นอกจากนี้ยังมีผลกระทบเมื่อสถานศึกษาปิดดำเนินการโครงการต่างๆ ที่ตกลงต้องเลื่อนหรือยกเลิก การรวมกลุ่มต้องยกเลิกเช่นกัน งบประมาณก็ยกไปใช้จ่ายในการบริหารวิกฤต COVID-19

การระบาดของ COVID-19 เทือน ทองแก้ว (2563) กล่าวสรุปว่า ได้ส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ในวิกฤตการณ์ได้ก่อให้เกิดโอกาสสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ในด้านต่างๆที่เคยปฏิบัติไม่สามารถดำเนินงานได้ดั้งเดิม หรือต้องปรับปรุงเพราะสถานการณ์เปลี่ยน ในขณะเดียวกันก็พัฒนาสิ่งใหม่มาทดแทน การเรียนการสอนแบบใหม่ การทำงานแบบใหม่ภายใต้สิ่งแวดล้อมแบบใหม่โดยการปฏิบัติตัวเป็นเวลานาน ซึ่งจะกลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ในการดำเนินชีวิตในบริบทการศึกษา สามารถสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบผลกระทบได้ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลกระทบของ COVID-19 ที่มีต่อการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์

ผู้เกี่ยวข้อง ที่ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบเชิงบวก	ผลกระทบเชิงลบ
ผู้บริหาร สถานศึกษา	- กำหนดมาตรฐานและนโยบายการแก้ไขสถานการณ์ด้วยความรวดเร็ว - พัฒนาทักษะการบริหารในภาวะวิกฤติ - เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการมากขึ้น - ระบบการประชุมออนไลน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น	- ต้องรับมือกับปัญหาด่วน เช่น นักเรียนหลุดจากระบบ - ความเครียดจากการบริหารความเสี่ยงหลายด้าน - พร้อมกัน เช่น บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และเทคโนโลยีสารสนเทศ - ความไม่พร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน
ผู้สอน	- พัฒนาทักษะการใช้สื่อดิจิทัลใหม่ๆ - สร้างนวัตกรรมการสอน อาทิ เกมการสอน วิดีโอ และระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ - มีโอกาสทดลองวิธีสอนที่หลากหลาย	- ปรับตัวไม่ทันกับรูปแบบสอนผ่านออนไลน์ - คุณภาพการสอนลดลง โดยเฉพาะวิชาปฏิบัติที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ - ค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์การเรียนการสอนออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น

ผู้เกี่ยวข้อง ที่ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบเชิงบวก	ผลกระทบเชิงลบ
ผู้เรียน	- ได้ฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) - ได้พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี	- ขาดโอกาสเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง - ความไม่พร้อมของอุปกรณ์การเรียน และการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต - ปัญหาสุขภาพจิต เช่น เหนงา เครียด วิตกกังวล
ผู้ปกครอง	- ประสานงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนเพื่อจัดพื้นที่การเรียนรู้ในบ้าน	- ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นจากการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน ออนไลน์ และการเสียค่าบริการอินเทอร์เน็ต

คหกรรมศาสตร์กับชีวิตวิถีใหม่

แนวทางการจัดการสอนคหกรรมศาสตร์เพื่อสร้างสมรรถนะผู้เรียนให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะใน ศตวรรษที่ 21 กรอบการพัฒนาคหกรรมศาสตร์ในอนาคต ประกอบด้วย 1) หลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน ในด้านความคิดสร้างสรรค์ คุณธรรม การจัดการ และการวิเคราะห์ 2) การจัดการเรียนการสอนที่สร้างสมรรถนะ เน้นความยืดหยุ่น ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม มีประสบการณ์ตรง 3) ผู้สอน ต้องมีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวิจัย ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการ เรียนการสอนที่สร้างบรรยากาศเชิงบวกในชั้นเรียน 4) ผู้เรียนสามารถเป็น นักปฏิบัติด้านคหกรรมศาสตร์ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ ต้องคำนึงถึงสมรรถนะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ขอบข่ายการจัดการศึกษา ด้านคหกรรมศาสตร์ และระดับการศึกษาของหลักสูตร เพื่อสร้างสมรรถนะผู้เรียนในอนาคตที่ตรงกับความต้องการของสังคมมากขึ้น

คหกรรมศาสตร์ในระดับอุดมศึกษามีหลากหลายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัด และ ความต้องการในการประกอบอาชีพในอนาคต ขอบข่ายเนื้อหาที่มีลักษณะเฉพาะเน้นความรู้ทางวิชาการ และทักษะ ปฏิบัติที่ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานรวมถึงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นิอร ดาวเจริญพร, 2565) และมาตรฐานการศึกษาของชาติที่มีจุดหมายร่วมคือ อำรง ความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมืองต่อไปตามยุทธศาสตร์ที่มุ่งให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรับผิดชอบต่อ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงของการดำเนินชีวิตประจำวันหลัง Covid-19 เริ่มกลับสู่สภาวะปกติแต่เป็นภาวะแบบใหม่หรือที่เรียกว่า “New Normal” นั้น ส่งผลกระทบต่อทุกคน ในสังคม เมื่อรัฐบาลประกาศผ่อนคลายเป็นระยะที่ 5 อนุญาตให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ ตามปกติ (Onsite) แต่การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนก็ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรการทาง สาธารณสุข และตามบริบททางการศึกษา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ราชบัณฑิตยสภา โดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์บัณฑิตยสภา ได้อธิบายความหมายของคำนี้ไว้ว่า “ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่” เป็นรูปแบบการดำรงชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแนวทาง

ปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ (เทียน ทองแก้ว, 2563)

สำหรับชีวิตวิถีใหม่ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ด้านการดำรงชีพปัจจุบัน มาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของ COVID-19 ในด้านสาธารณสุข ของเมืองไทยที่เป็นกรอบการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งการจัดการศึกษาต้องเว้นระยะห่าง และด้านสุขภาพอนามัย การเดินทาง กิจกรรมทางสังคมในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นหลัก ต้องให้เป็นไปตามมาตรฐานสาธารณสุข ต้องใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอ เว้นระยะห่าง ล้างมือบ่อยๆ ใช้เจลหรือแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด ไม่เปิดแอร์เพื่อต้องการให้อากาศถ่ายเทหมุนเวียนได้สะดวก ในขณะเดียวกันผู้สอนต้องปรับกระบวนการสอนที่มีการใช้เทคโนโลยี การทำงานที่บ้านของผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษาต้องเว้นระยะห่างทางสังคมในการติดต่อสื่อสารในทุกรูปแบบ โดยบุคคลที่ทำงานหรือทำกิจกรรมทางสังคมต้องอยู่ห่างกัน 1-2 เมตรในทุกกิจกรรม

2. ด้านการเรียนการสอน มีการปรับแนวการเรียนการสอนที่มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ ที่เรียกว่า การสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยที่ใช้สอนและผู้บริหารต้องปรับบทบาทในการสอน การบริหาร และวิธีการสอน การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในมิติแบบใหม่ที่ผสมผสานการสาธารณสุขกับการจัดการศึกษาในระบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาแนวคิดแบบใหม่ (Design Thinking) การพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skill) ในภาวะวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และกระบวนการทางความคิด (Mindset)

3. ด้านการบริหารภาวะวิกฤต การบริหารแบบใหม่ที่มีผลกระทบจาก COVID-19 ในช่วงระบาดยังอยู่อย่างหนัก การบริหารอยู่ในระหว่างภาวะวิกฤต (During Crisis) ที่ต้องคำนึงถึงมาตรการทางสาธารณสุขการบริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนในลักษณะการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ตามบริบท และงบประมาณของการบริหารหลังจากภาวะวิกฤต COVID-19 ยุติลง (After Crisis) ต้องเตรียมการบริหารแบบใหม่ล่วงหน้า จัดทำแผนการบริหารหลังวิกฤต COVID-19 เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

การสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นการจัดสรรองค์ความรู้และผลผลิตด้วยตนเองที่มีค่าต่อสังคม เน้นวิธีการเรียนรู้ (Learn how to Learn) เน้นทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อพัฒนาคนในยุคใหม่ ยุคเทคโนโลยีหรือเทคโนโลยีดิจิทัลให้รู้วิธีการคิด การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีมีคุณธรรม มีค่านิยมที่เหมาะสมต่อสังคมในวิถีวิถีใหม่ ในสภาพการณ์ดังกล่าวนี้มีผู้สอนคหกรรมศาสตร์ (Teacher) เป็นครูฝึก (Coach) หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator) ซึ่งสอดคล้องกับแนวการสอนสมัยใหม่ในปัจจุบัน เรื่องอะไร ศรีนิลท่า (2527) ได้กล่าวถึงแนวคิดใหม่ใน การสอนคหกรรมศาสตร์ว่าควรจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ใช้สื่อทัศนูปกรณ์มากๆ เนื่องจากเนื้อหาวิชาคหกรรมศาสตร์เพิ่มขึ้นทุกปี แต่เวลาเรียนเท่าเดิม การใช้สื่อทัศนูปกรณ์จะช่วยให้ผู้สอนขมวดปมเรียนให้กระชับกับเวลาได้ดี ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ที่จริงใจ ไม่ชวนเบื่อจากการที่ได้เห็น ได้ฟัง ได้สัมผัส และได้ร่วมทำเองอีกด้วย อุปกรณ์สื่อที่มีทั้งชนิดที่ได้เงินจำนวนมาก เช่น เครื่องฉายข้ามศีรษะ สไลด์ เครื่องฉายแอลซีดี เครื่องฉายดีวีดี ฯลฯ และชนิดที่ไม่ต้องใช้เงินทองมากมายอะไรเลย เช่น ภาพที่ได้จากการตัดเอกสาร การเขียนขึ้นเอง หุ่นจำลอง ของจริง แผนที่ แผนที่ แผนที่ ฯลฯ ซึ่งผู้สอนคหกรรมศาสตร์จะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละวิชาได้ด้วยวิจารณญาณของตน และควรนำมาประยุกต์ใช้ในหลายๆ ชั่วโมงสอน

2. ใช้เทคนิค และกลวิธีการสอนหลายๆอย่างผสมผสานกันในบทเรียน บทหนึ่งๆ แม้จะเชื่อว่าการสอนแบบสาธิตใช้ได้ผลดี แต่วิธีการอื่นๆ ที่ให้ผลดีด้วยเหมือนกันยังมีอีกมาก เช่น การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การระดมปัญญา การอภิปราย และการศึกษารายกรณี เป็นต้น การใช้วิธีสอนแบบผสมผสานกันหลายวิธีได้ผลดียิ่งในต่างประเทศ แต่ในประเทศไทยแม้จะยังไม่มีวิจัยเปรียบเทียบผลของการสอนเทคนิคเหล่านี้กับการสอนโดยวิธีบรรยายคู่ไปกับการปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการตามแบบฉบับเต็มก็ตาม แต่ประสบการณ์ในการสอนที่มีอยู่ทำให้เชื่อว่าเทคนิคและวิธีการสอนเหล่านี้ให้ผลดีกับคนไทยมากด้วย

3. ใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน (Mass- Media) ให้มากๆ ผู้สอนควรฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์ อ่านหนังสือพิมพ์ วารสารและเอกสารต่างๆ อย่างกว้างขวางเป็นประจำ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ รู้รอบ ทราบถึงปัญหาของชุมชนกับข้อมูลเหล่านั้น ทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ ในต่างประเทศ เช่น อเมริกา ผู้สอนผลิตเอกสารอธิบายวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแจกให้ผู้เรียนและผู้ปกครอง ผู้สอนไทยจำเป็นต้องปรับหรือดัดแปลงวิธีการไปบ้าง อาจใช้วิธีการแบบง่ายๆ คือ การนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้นมาอธิบายในชั้นเรียน พยายามสอดแทรกหรือดัดแปลงแบ่งเวลา 5-10 นาที กับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของสังคมในปัจจุบัน และผู้สอนต้องทำตัวเป็นแบบอย่างเน้นให้ผู้เรียนทราบว่า นักทฤษฎีสังคมจะต้องเป็นผู้มีพันธะต่อสังคม สร้างค่านิยมที่แสดงความไม่เห็นแก่ตัวและเสียสละเพื่อผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส สื่อมวลชนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนทฤษฎีสังคมทราบปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างดียิ่ง

4. เน้นหนักถึงกิจกรรมของผู้เรียนให้มากกว่าปกติ ในแผนการสอนส่วนที่เป็นกิจกรรม หากเป็นไปได้ควรระบุกิจกรรมของผู้เรียนให้ชัดเจน ในสหรัฐอเมริกาจะบรรจุกิจกรรมเฉพาะของผู้เรียนไว้อย่างเดียว

5. มุ่งให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามเนื้อหาวิชาที่สอน โดยทั้ง 3 ลักษณะ (Domain) ของพฤติกรรมมีน้ำหนักใกล้เคียงหรือเท่ากัน คือ ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ทักษะ (Affective) และทักษะ (Psychomotor) แนวคิดนี้ถือกันว่าเป็นแนวคิดใหม่ สอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถจากการปฏิบัติในชีวิตจริง วัดผลการเรียนการสอนจากประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียนพื้นฐาน (Performance Based)

6. สอนในชั้นเรียนตามหลักสูตร และวัดผลจากการสอน การสังเกตจากความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียนแล้ว ยังต้องติดตามสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งที่บ้านหรือในสังคม แล้วนำผลนั้นมาพิจารณาในการวัดผล เช่น หลักสูตรการประกอบอาหาร การสงวนคุณค่าอาหาร ผู้สอนต้องติดตามพร้อมด้วยเหตุผลและริบฉวยโอกาสแสดงบทบาทร่วมกันหาวิธีการปัญหา เพราะบางปัญหาอาจต้องแก้ไขโดยอาศัยความร่วมมือของผู้ปกครอง ผู้สอนทฤษฎีสังคมจะต้องทำหน้าที่รับใช้บุคคลและครอบครัวในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

7. กระทำโดยวิธีและลักษณะที่ผู้เรียนจะมองเห็นช่องทางที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มี โอกาสใช้สิ่งที่เรียนรู้แล้วนั้นต่อไปอีกเรื่อยๆต่อการดำรงชีวิตของตนเอง นั่นคือ ผู้สอนเนื้อหาวิชาต้องให้ตรงกับ ปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียน และสังคมนั้นๆ จริงๆ สอนให้ผู้เรียนเกิดตระหนักถึงความสำคัญระยะยาวของการเรียนรู้ต่างๆ การกำหนดประสบการณ์ของการเรียนรู้ต่างๆ และก่อให้เกิดผลสำเร็จในการถ่ายทอดการเรียนรู้ด้วย

8. มีเวลาสอนที่ยืดหยุ่นได้พอสมควร มีเวลาเพียงพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมในลักษณะของการทำโครงการติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนที่บ้าน (Home Project) รวมทั้งถือโอกาสถ่ายทอดความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น การประกอบอาหารให้เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย การเลี้ยงดูเด็กให้ถูกวิธี การจัดและตกแต่งบ้าน และการทำสวนครัว ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนั้นผู้สอนต้องหันมาทำงานวิจัยง่ายๆในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขให้ตรงเป้าหมายที่แท้จริง

9. สอนด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ โดยอาศัยพื้นฐานคณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ สังคมศึกษา ฯลฯ เข้ามาช่วยอย่างสมเหตุสมผลแต่สมัยเป็นเด็ก โดยผู้สอนต้องมีความไวใจเสมอว่า “ทำไม” ในเนื้อหาของวิชาต่างๆ เช่น ทำไมคนในภาคเหนือของอเมริกานับเป็นโรคกระดูกอ่อนทั้งๆ ที่ดื่มนมมาก ทำไมจึงไม่กินข้าวค่าน้ำคำ ทั้งๆ ที่การดื่มน้ำมากนั้นให้ผลดี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ผู้สอนส่วนมากจะทราบเนื้อหาและจำได้ดี สามารถถ่ายทอดเนื้อหาแก่

ผู้อื่นได้ แต่ยังขาดเหตุผลที่น่าเชื่อถือ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่อาจตอบคำถามที่ขึ้นต้นว่า “ทำไม” ได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์นั่นเอง ทั้งนี้จะโยนความบกพร่องไปให้ผู้สอนคหกรรมศาสตร์ก็ไม่ได้ เพราะการเรียนรู้ตามวิธีการสมัยเก่านั้นเป็นการเรียนวิทยาศาสตร์แบบ pure science ไม่ใช่ applied science จึงเป็นการเรียนแบบขาดความคิดประติดประต่อกันกับสิ่งต่างๆ รอบตัวเรา

การสอนคหกรรมศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของการจัดการศึกษาซึ่งมีลักษณะเฉพาะ และแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับอื่น โดยประเด็นที่สำคัญที่ต้องเข้าใจเบื้องต้น ได้แก่ จุดมุ่งหมายของอุดมศึกษา ธรรมชาติของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาและหลักสูตรต้องเชื่อมโยงกัน (เรณูมาศ มาอุ่น, 2559)

การสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของการศึกษาของไทย ดังเช่น ทศนีย์ ธารพร อารัมภ์ เอี่ยมละออก และเบญจวรรณ รุ่งเรือง ศุภรัตน์ (2563) กล่าวว่า การสอนในยุคปัจจุบันมีชีวิตวิถีใหม่ต้องให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ใช้รูปแบบการสอนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ในห้องเรียนอย่างเดียวอาจจะไม่ปลอดภัยในสถานการณ์โรคระบาดนี้ จำเป็นต้องมีการเรียนการสอนผ่านภาพและเสียง (Audio-Visual Learning Style) ก็สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน โทรศัพท์เคลื่อนที่ นาฬิกาอัจฉริยะ เป็นต้น ผู้เรียนแบบปฏิบัติการ (Kinesthetic Learning Style) จะเรียนรู้ได้ดีผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการฝึกปฏิบัติ การสร้างสรรค์ผลงาน การนำเสนอผลการเรียนรู้ เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในยุคนี้ได้ดี การสอนผ่านสื่อต่างๆ ย่อมเกิดความสะดวกทั้งผู้เรียนและผู้สอนในสถานการณ์ที่ต้องอยู่ในสถานที่ต่างกัน

ศิริสุข ถาวรธรรม และ อินทิรา รอบรู้ (2563) ได้อธิบายถึงการสอนที่เหมาะสมและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีต้องเลือกเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพผสมผสานการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่แบบบรรยาย เน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) ผสมผสานกับการเรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนทำกิจกรรมร่วมกันได้ทั้งในเวลาเดียวกันและต่างกัน สอดคล้องกับ Allen & Seman (2005) ที่กล่าวถึง การเรียนแบบผสมผสานว่าเป็นวิธีการสอนที่ช่วยกระตุ้นพัฒนาเสริมประสบการณ์ผู้เรียน เกิดทักษะในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจนนำไปสู่ส่วนวัดกรรมนำส่วนที่ดีที่สุดมาบูรณาการจะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ขณะที่ Bonk & Graham (2004) อธิบายถึงวิธีการสอนในชีวิตวิถีใหม่ว่า ควรจัดการสอนแบบผสมผสานระหว่างการเผชิญหน้า (Face to Face) การเรียนการสอนออนไลน์ (Online) ผู้เรียนยิ่งเข้าใจมากขึ้น รู้จักแก้ไขปัญหาได้ด้วย และ Ward (1998) กล่าวสนับสนุนว่า การสอนผ่านเครือข่ายและมีส่วนร่วมในการเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่างๆ ทั้งยืดหยุ่น สะดวกสบาย ไม่จำกัดในเรื่องเวลา สถานที่ มีรูปแบบมีมิติมีเดียที่หลากหลาย ควบคุมการเรียนการสอนได้ดีและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขณะเดียวกัน กนกวรรณ ทองดำสิง (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษารายวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานอาชีพคหกรรมศาสตร์ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษาได้มีโอกาสพบปะปฏิสัมพันธ์ทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น มีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน มองตนเองและผู้เรียนอย่างมีความสุข และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่า การสอนคหกรรมศาสตร์แบบผสมผสานทั้งเผชิญหน้าและออนไลน์ เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด แนวชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เนื่องจากยุคสมัยนี้มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีเครื่องมือสื่อสารเป็นอย่างดี และสิ่งที่ท้าทายเดิมเดิมความรู้ความสามารถให้โดดเด่นยิ่งขึ้นอีกด้วย

บทสรุป

การสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นกลยุทธ์ในการพิชิตให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยอยู่บนพื้นฐานของความรัก (Love) รักที่จะมอบให้กับผู้เรียน ด้วยการคิดและตอบสนองแต่สิ่งดีๆ หรือการมองโลกในทางบวก (Positive Thinking) ทั้งความรักและการมองผู้อื่นในทางบวกตามหลักทฤษฎีการสร้างความรู้ มาใช้ในลักษณะหลอมรวมบูรณาการกับกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถสร้างให้เกิดขึ้นมาได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จ ความสุข และความภาคภูมิใจในตนเอง

คหกรรมศาสตร์เป็นวิชาชีพแขนงหนึ่งที่กำลังคนรุ่นใหม่ ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองและครอบครัวให้สูงขึ้น จนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการมีความสัมพันธ์กับศาสตร์สาขาต่างๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตามเกณฑ์พื้นฐานที่บ่งชี้ถึงความสำคัญ แนวทฤษฎีความต้องการจำเป็นของมนุษย์ที่อับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต (Physiological Needs) ความปลอดภัย (Safety Needs) ความรักและการเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) การยกย่องนับถือ (Esteem Needs) และการรู้จักตน (Self Actualization Needs) จากทฤษฎีดังกล่าวถ้าหากผู้สอนเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เหล่านี้แล้ว พยายามจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสะดวกสบายในด้านกาย มีความปลอดภัยในด้านความรู้สึก และส่งเสริมในการเจริญเติบโต ประสบการณ์ใหม่ๆ และให้ผู้เรียนได้รับการยอมรับมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แม้ว่า COVID-19 ระบาดหนัก แต่การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีใหม่ นวัตกรรมใหม่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่บ้าน เรียนที่บ้าน ทำงานที่บ้าน โดยใช้รูปแบบการสอนออนไลน์เปลี่ยนจากเดิมนั่งเรียนในชั้นเรียนเป็นการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยี (Technology-based Learning) ผสมผสานกับการสอนในชั้นเรียนปกติ

อย่างไรก็ตามหลัง COVID-19 เริ่มกลับสู่ภาวะปกติ แต่ก็เป็นภาวะชีวิตวิถีใหม่ เรียกว่า “New Normal” การสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่ จึงเน้นการสร้างองค์ความรู้และผลผลิตด้วยตนเอง พัฒนาคนยุคเทคโนโลยีหรือเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้สอนต้องปรับกระบวนการสอนที่มีการใช้เทคโนโลยี การทำงานที่บ้านของผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษา ปรับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในมิติแบบใหม่ พัฒนาแนวคิดแบบใหม่ (Design Thinking) การพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skill) ในภาวะวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และกระบวนการทางความคิด (Mindset) จัดเตรียมแผนการล่วงหน้าเพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

วิธีที่เหมาะสมกับการสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่ เน้นการสร้างองค์ความรู้และผลผลิตด้วยตนเอง พัฒนาคนยุคเทคโนโลยีหรือเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยวิธีการเรียนรู้ (Learn how to learn) ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) และการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง ใช้สื่อที่ศุภูปกรณ์มากๆ ใช้กลวิธีการสอนหลายๆ อย่าง ผสมผสานกัน ใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน (Mass Media) ให้มากๆ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามเนื้อหาวิชาที่สอน 3 ลักษณะ (Domain) คือ ทั้งความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ทศนคติ (Affective) และทักษะ (Psychomotor)

ผู้สอนควรสอนยึดหยุ่นได้พอสมควรด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ค้นหาคำตอบที่ถูกต้องชัดเจน มีเหตุมีผล พร้อมทั้งจะถ่ายทอดให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาอย่างฉลาด สอนอย่างมีคุณภาพ ดังความมุ่งหมายของชาติ เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะแตกต่างจากการเรียนการสอนในระดับอื่น ธรรมชาติของผู้เรียนจะแตกต่างจากการเรียนการสอนในระดับอื่น ซึ่งเห็นได้จากผลการวิจัยการพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษารายวิชา คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานอาชีพคหกรรมศาสตร์ พบว่า นักศึกษาพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

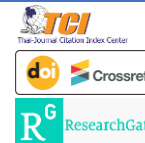
เอกสารอ้างอิง

[1121]

Citation:

Thongtumluang, K. (2025). Home Economic Teaching and the New Normal. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 5 (4), 1109-1122; DOI: <https://doi.org/10.60027/iarj.2025.288309>

- กนกวรรณ ทองคำสิง. (2566). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษารายวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานอาชีพคหกรรมศาสตร์. *วารสารวิชาการ Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(7), 416–435.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/262099>
- กาญจนา เกียรติมนิรัตน์. (2558). องค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ในบริบทครอบครัว การศึกษา และชุมชน. เชียงใหม่: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภพระพีระพร.
- ทัศนีย์ ธารพร อารัมภ์ เอี่ยมละออ, & เบญจวรรณ รุ่งเรืองสุรัตน์. (2563). การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) กับอนาคตการจัดการศึกษาสำหรับสังคมในแบบฐานวิถีชีวิตแบบใหม่. *วารสารศิลปศาสตร์ มทร. ชัยบุรี*, 1(2), 13–20.
- เทือน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. *ครูสภานิตยารักษ์*, 1(2), 1–10. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/withayajarnjournal/article/view/241830>
- นิอร ดาวเจริญพร. (2565). คหกรรมศาสตร์ศึกษาและการสร้างสมรรถนะผู้เรียนในอนาคต. *Journal of Modern Learning Development*, 7(7), 386–402.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/256129>
- ประเชิญ ครูไพศาล. (2537). *วิชาชีพคหกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- เรณูมาศ มาอุ่น. (2559). การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 9(2), 169–176. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/journal_sct/article/view/82156
- เรืองอุไร ศรีนิลท่า. (2527). *คหกรรมศาสตร์ทั่วไป: การจัดทำทรัพยากรครอบครัว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริสุข ถนาวรณ์, & อินทิรา รอบรู้. (2563). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน. *วารสารครูลีมา*, 3(3), 67–79.
<https://edu.nrru.ac.th/krsm/index.php/2020/12/28/post-book3-3/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- อุไร ต้นสกุล. (2544). *โลกทัศน์วิชาชีพคหกรรมศาสตร์. ภาควิชาวิทยาศาสตร์การอาหารและเทคโนโลยี, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2004). *Handbook of blended learning: Global perspectives*. San Francisco: Pfeiffer Publishing.
- East, M. (1980). *Home economics: Past, present, and future*. Boston: Allyn and Bacon, Inc.
- Newstrom, J. W. (2011). *Organizational behavior* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Sprokes, & Sproles. (1992). [As cited in อุไร ต้นสกุล, 2544]. (Note: The direct full citation was not provided in your document, but this is the typical APA way to mention secondary sources.)
- Ward, R. (1998). Active, collaborative, and case-based learning with computer-based case scenarios. *Computers & Education: An International Journal*, 30(1-2), 103–110.
- World Economic Forum. (2020). *The World Economic Forum COVID-19 education lockdown: Impact on children*. Retrieved August 16, 2024, from <https://www.weforum.org/agenda/2020/07/covid19-education-lockdown-children/>

